

گزارش

دولت سیزدهم مسیرهای متفاوتی را برای خانه‌دار شدن کارگران بدون مسکن در پیش گرفته است؛ از یک سو، ساخت مجتمع‌های مسکونی در مجاورت صنایع بزرگ با ارائه زمین رایگان و تسهیلات ارزان قیمت در دستور کار است و از سوی دیگر، ایجاد و تقویت تعاونی‌های کارگری به‌عنوان متولی اصلی صاحبخانه کردن کارگران در ریز برنامه‌های دولت قرار دارد. در این مورد وزارت کار نهاد اجرایی اصلی محسوب می‌شود، اما نهادها و وزارتخانه‌های مرتبط نیز مسئولیت‌هایی برعهده

اردیبهشت‌ماه سال جاری علی بابایی کارنامی، رئیس فراکسیون کارگری مجلس یازدهم با اشاره به اختصاص سالانه ۲۵۰ هزار واحد مسکونی به کارگران، گفت: «به تازگی تفاهمنامه‌ای با وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی امضا شده که در پی ساخت سالانه یک میلیون واحد مسکونی، حدود ۲۵۰ هزار واحد از ظرفیت مسکن ملی به کارگران اختصاص داده شود.»

رئیس فراکسیون کارگری افزود: «از معیشت تا مسکن جزو مطالبات اصلی کارگران است که در چند سال اخیر به‌صور مختلف در مجلس مورد بررسی قرار گرفته و مجلس برای شاخص‌های اصلی همچون مسکن کارگران پیگیری‌های جدی دارد.»

بابایی کارنامی، با بیان اینکه در سال‌های گذشته بنگاه‌های بزرگ در جوار کارگاه‌های شهرک‌های صنعتی و مسکونی دایر بودند، بیان کرد: «در برهه‌ای اقدامات ساخت مسکن برای کارگران در حاشیه قرار گرفت. از دهه ۷۰ به بعد به دلیل گرایش‌های توسعه‌ای حاکم در کشور نتوانستیم به ظرفیت‌های رفاهی کارگران توجه کنیم. از این‌رو امروز کارگران با مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو هستند که بخش زیادی از آن به بی‌توجهی به حقوق کارگران در سال‌های پیشین بازمی‌گردد.» تلاش برای تأمین مسکن کارگری، در دولت شهید رئیسی با شتاب بیشتری نسبت به دولت‌های سلف صورت گرفت. در همان روزهای میانی اردیبهشت‌ماه که رئیس فراکسیون کارگری مجلس از انعقاد تفاهمنامه برای اختصاص ۲۵ درصد ظرفیت مسکن ملی به مسکن کارگری خبر داد، علی‌بهادری جهرمی سخنگوی دولت درباره سیاست اتخاذ شده درخصوص مسکن کارگری (آن هم با توجه به نایه‌سامانی موجود در بازار مسکن)، گفت: «جهت‌گیری دولت به سمت طرح ملی مسکن اقبال ضعیف مانند جامعه عزیز کارگران است. هنگامی که ۴ میلیون مسکن هدف‌گذاری می‌شود، حقیقتاً کارگران محور اصلی هستند و ساخت مسکن ملی با هدف توسعه تولید و ساخت در جهت ساماندهی بازار مسکن و اجاره‌بها صورت می‌گیرد.»

او تأکید کرد: «در حال حاضر ۲۳۰ تعاونی کارگری در حوزه مسکن در کشور وجود دارد. دولت هم حمایت‌های لازم را انجام داده و بعد از این هم انجام خواهد داد. الان در حال ساخت ۱۴۰ هزار مسکن مسکونی فقط برای بخش صنعت هستیم. حدود ۵۰۰۰ هکتار زمین برای ساخت مسکن در کنار شرکت‌های صنعتی پیش‌بینی شده تا در صورت نیاز در اختیار کارگران قرار گیرد.» در دولت سیزدهم برای تأمین مسکن کارگری، چند راهکار موازی در پیش گرفته شد. نخست، اختصاص بخشی از ظرفیت طرح‌ها مثل مسکن ملی به اقبال فرودست و کارگری، دوم تأمین زمین در جوار شهرک‌های صنعتی و اختصاص تسهیلات به تعاونی‌های مسکن کارگری یا احیاناً کارفرمایان و در نهایت، تقویت تعاونی‌های مسکن کارگری به‌عنوان نهادهای مشارکتی مؤثر و کارآمد که توان خانه‌دار کردن کارگران را دارند.

اهمیت تأمین مسکن کارگری

مسکن یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های امروز کارگران محسوب می‌شود. آمارها نشان می‌دهد که نزدیک به ۷۰ درصد درآمد ماهانه کارگران کشور صرف اجاره‌بها و تأمین مسکن می‌شود. این نسبت برای کارگران حداقل‌بگیر در شهرهای بزرگ با احتساب هزینه‌ای که بابت ودیعه رهن خانه پرداخت می‌شود، بسیار بیشتر است. کارگر شاغل یا بازنشسته حداقل‌بگیر و ساکن تهران که در ماه کمی بیشتر از ۱۱ میلیون تومان درآمد دارد، باید بیش از ۸۰ درصد درآمد خود را پای اجاره‌خانه بپردازد. این معادلات نابرابر ضرورت توجه جدی به مقوله مسکن کارگری را پررنگ‌تر می‌سازد.

احسان سهرابی، فعال کارگری با تأکید بر مسئولیت حاکمیتی دولت در تأمین مسکن کارگری طبق مندرجات صریح اصل (۳۱) قانون اساسی در گفت‌وگو با «آتی‌نو» گفت: «براساس این اصل، نهاد دولت موظف به تأمین مسکن برای شهروندان با اولویت کارگران و روستائینشان است اما در دهه‌های گذشته، این الزام قانونی نادیده گرفته شده است.»

اصل (۳۱) قانون اساسی می‌گوید: «داشتن مسکن

مسکن کارگری، رؤیایی که محقق شد

گرفته‌اند. ایجاد «قرارگاه ویژه مسکن کارگری» یکی از اقدامات جهت تسریع اهداف مورد نظر است. در نشست ۲۷ اسفندماه شورای عالی کار، وزیر تعاون پیشنهاد تشکیل قرارگاه مسکن کارگری را با حضور نماینده کارگران، کارفرمایان و دولت داد و این پیشنهاد مورد پذیرش شرکای اجتماعی قرار گرفت. حالا سه ماه بعد از تشکیل این قرارگاه سه‌جانبه و با آغاز همکاری‌های بین‌نهادی، به نظر می‌رسد باید منتظر اتفاقات مثبت در زمینه ساخت مسکن کارگری باشیم.

تغییر رویکردها در دولت سیزدهم

در این میان، دولت شهید سید ابراهیم رئیسی شرایط را به نفع کارگران تغییر داد. به‌طوری که در هفته کارگر امسال، محمد چکشیان، معاون فرهنگی و اجتماعی وزارت کار خبر از ساخت ۶۰ هزار مسکن کارگری داد.

او گفت: «وزیر کار چندماه قبل دستور تشکیل قرارگاه مسکن کارگری را صادر کردند که با حضور سازمان‌های تابعه وزارتخانه و دستگاه‌های مختلف و تشکل‌های کارگری و کارفرمایی شکل گرفت، اما ما روی طراحی چند سناریو نیز تمرکز کردیم. برخی از این سناریوها تعاونی محور، برخی کارفرمامحور و برخی دیگر درباره رفع موانع پیش روی کارگران و کارفرمایان است.»

چکشیان با بیان اینکه تلاش وزارت کار این است که در ماه‌های آینده رویکرد جدید و بسته‌های اختصاصی در مسکن کارگری داشته باشیم، توضیح داد: «این رویکردها به‌زودی اعلام خواهد شد. جلساتی با تشکل‌ها برگزار شده و درحال رفع موانع هستیم و امیدواریم اقدامات خوب و متفاوت از گذشته رخ دهد.»

۱۱ خرداد نیز، پیگیری پر قدرت تعاونی‌های مسکن کارگری از سوی دولت رسانه‌ای شد. در این روز حامد ویس کرمی، معاون امور تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در مراسم افتتاح ۲۵ هزار و ۸۴۱ واحد مسکونی شهری و روستایی که با حضور وزیر راه و شهرسازی و مسئولان استانی در محل آرمانشهر زاهدان برگزار شد، اعلام کرد: «ساخت مسکن کارگری با قدرت در حال پیگیری است. امسال برای اولین‌بار در طول تاریخ تعاون در کشور، موضوع مسکن کارگری را جدی در دستور کار قرار دادیم. تفاهمنامه‌ای با همکاری بانک توسعه تعاون منعقد شده تا ۲۰۰ میلیارد تومان، در سطح کل کشور منابع تسهیلاتی در کنار تسهیلاتی که برای جهش نهضت ملی در نظر گرفته‌شده، پرداخت کند.»

او تأکید کرد: «برای سیستان و بلوچستان مبلغ ۴۹۰ میلیارد ریال در این بخش تخصیص داده شده که برای هر واحد مسکونی دو میلیارد ریال به‌صورت بلندمدت به توجّه به جنبش و فعالیتت که در استان وجود دارد اختصاص داده شده و امروز ابلاغ دیگری در دستور کار قرار گرفت که طی آن مبلغ ۵۰ میلیارد دیگر به این حوزه اضافه و سهم این استان دو برابر شد.»

به گفته او با تصمیم وزیر کار، از ابتدای سال جاری تصدی امور تعاونی‌های مسکن کارگری و پیگیری اجرای طرح مسکن کارگری از معاونت امور تعاون وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به معاونت فرهنگی و اجتماعی این وزارتخانه محول شده و از این پس این معاونت پاسخگوی مسئولیت پیگیری اجرای طرح مذکور است.

طرح‌های موازی برای خانه‌دار شدن کارگران

ماجرای حوزه مسکن کارگری فقط محدود به تقویت تعاونی‌ها نیست. به نظر می‌رسد وزارت مسکن و شهرسازی برای اولین‌بار به دنبال ارائه زمین رایگان به صنایع کشور است تا با همکاری مدیران صنایع برای کارگران خانه ساخته شود. در خردادماه سال جاری ارسلان مالکی، معاون وزیر راه و شهرسازی درباره آخرین وضعیت مسکن کارگران و این که کدام پیمانکاران می‌توانند از این ظرفیت برای کارگران پییموعه استفاده کنند، گفت: «تاکنون برای ۱۴۰ هزار واحد مسکن کارگری زمین تأمین شده است. در هر منطقه‌ای که زمین فراهم شود نسبت به ارائه آن اقدام خواهیم کرد. این اراضی به پیمانکاران تعلق نمی‌گیرد بلکه اگر مدیران صنایع بتوانند در مناطقی که اراضی تأمین شده، برای کارگران مسکن بسازند با آن‌ها نهایت همکاری را خواهیم داشت. البته اگر مدیران صنایع پای کار نیابند روش‌های دیگری برای خانه‌دار کردن کارگران به کار می‌بریم.»

به گفته احسان سهرابی، کارگری که ۷۰ یا ۸۰ درصد دستمزد ماهانه خود را برای اجاره‌خانه می‌پردازد و برای تأمین سایر هزینه‌های زندگی مجبور به شغل دوم و یا حتی سوم است، انگیزه و بهره‌وری کافی ندارد و نمی‌تواند به رونق تولید کمک کند. او در این زمینه اضافه کرد: «اگر کارگر بهره‌ور و خلاق می‌خواهیم باید قبل از هرچیز معضلی به نام مسکن کارگری را برطرف سازیم و طرح‌های کارآمد و معطوف به نتیجه در این حوزه کلید بزنیم. این تنها راه ممکن است که ما را به سرمنزל مقصود می‌رساند.»

کارگری

atiyeno.ir

خبر

تأمین ۱۴۰هزار واحد

مسکونی برای کارگران

پروژه خانه‌سازی در بخش‌های مختلف سراسر کشور به‌شکل نهضت ملی مسکن شروع شده است. تعداد ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار واحد، آخرین آمار ارائه شده از سوی وزارت راه و شهرسازی در زمینه میزان ساخت‌وساز محسوب می‌شود. این واحدها گروه‌های مختلف متقاضیان را دربرمی‌گیرد. کارگران، نیروهای مسلح، دانشگاهیان، اقشار محروم و دهک‌های متوسط در طرح مسکن ملی حضور دارند. در دولت سیزدهم طرح‌های ساخت و تولید مسکن شرایط ویژه‌ای را از سر می‌گذارند که این شرایط به‌خاطر نیاز به واحدهای مسکونی در کشور ضرورت دارد. نهضت ملی مسکن شامل برنامه تولید چهار میلیون مسکن است که در اراضی تأمین‌شده از سوی دولت، ساخته می‌شود. در این طرح ملی دهک‌های یک تا سه با حمایت‌های ویژه صاحب مسکن می‌شوند. به گفته ارسلان مالکی، معاون وزیر راه و شهرسازی و رئیس سازمان ملی زمین و مسکن، در حال حاضر ۹۰۰ هزار واحد حمایتی توسط این سازمان در حال ساخت است.

او درخصوص حمایت از تأمین مسکن متقاضیان کم‌برخوردار گفت: «واحدهای حمایتی نهضت ملی مسکن در ۸۵ هزار طرح با روش‌های مختلف و قیمت تمام‌شده متفاوت ساخته می‌شوند. موقع واگذاری واحدها فقط قیمت تمام‌شده لحاظ می‌شود و دولت هیچ نفعی از ساخت واحدها نمی‌برد. برای حمایت از تأمین مسکن دهک‌های اول، دوم و سوم دستگاه‌های مختلف تکالیفی دارند. قانون نیز وظایفی مشخص کرده تا به این دهک‌ها کمک شود. براساس این گزارش، هزینه صدور پروانه ساخت و مجوز آب و برق، گاز و هزینه‌های زیرساختی برای اقشار کم‌درآمد مجانی است و تسهیلات ۵۵۰ میلیون تومانی نیز با سود ۲ تا ۴ درصد به این متقاضیان پرداخت می‌شود.»

مهم‌ترین مشکل در اجرای نهضت ملی مسکن، تأمین زمین رایگان از اراضی دولتی برای این طرح است. به گفته معاون وزیر راه و شهرسازی در آغاز نهضت ملی مسکن، موجودی زمین دولتی صفر بود، چون اراضی این طرح باید در محدوده شهرها باشد و دولت زمینی در محدوده شهرها در اختیار نداشت. یا اراضی قابلیت ساخت نداشت. بنابراین ما وظیفه داشتیم در زمان کوتاهی زمین‌های موجود را آماده و به محدوده شهرها ملحق کنیم به این ترتیب با تلاش‌های انجام شده، با تملک اراضی، استفاده از ظرفیت‌های منابع طبیعی، اراضی مازاد سایر دستگاه‌ها، اراضی دولتی و ملی واقع در حریم شهرها، توافق با بخش خصوصی و غیره، اکنون بیش از ۴۵ هزار هکتار زمین در محدوده شهرها تأمین شده و در اختیار طرح نهضت ملی مسکن قرار گرفته است. او مهم‌ترین چالش این سازمان در تأمین زمین را وجود اراضی کشاورزی در شهرهای فاقد زمین ملی برشمرد و افزود: «اکنون بیشترین کسری زمین نسبت به متقاضیان در استان‌های فارس، زنجان، آذربایجان غربی، کردستان، اصفهان، لرستان و همدان است. همچنین در این مناطق ۵۰۰ هزار نفر متقاضی داریم که در انتظار مانده‌اند و تأمین زمین آنان در دستور کار است.»

معاون وزیر راه و شهرسازی گفت: «در نهضت ملی مسکن تأمین مالی ۱۲۱ هزار میلیارد تومان برای طرح‌ها به ما تکلیف شده است. او افزود: «شناسایی املاک وزارت راه و شهرسازی در قالب مولدسازی تاکنون به ارزش ۶۱ همت بوده که ۳۴ همت آن به صورت نقدی یا تهارتی محقق شده و ارزش املاک در دست اقدام برای مولدسازی نیز ۲۷ همت است.»

در نهضت ملی مسکن تأمین زمین از سوی دستگاه‌های مختلف دولتی مورد تأکید قرار گرفته است و هر دستگاهی که این امکان را فراهم کرده ساخت‌وساز اراضی آن دستگاه شروع شده است. معاون وزیر راه و شهرسازی با اشاره به ساخت‌وساز در اراضی دولتی به تأمین زمین برای اقشار خاص اشاره کرد و گفت: «برای اقشار خاصی که ظرفیت‌هایی در خود دارند، پیگیری‌هایی به‌صورت ویژه انجام می‌شود و از جمله تاکنون ۱۴۰ هزار واحد برای مسکن کارگری موسوم به «صنعت‌شهرها» تأمین شده است.»

مالکی خاطرنشان کرد: «دانشگاهیان و اعضای هیأت علمی، هنرمندان، ورزشکاران و فرهنگیان، سایر اقشاری هستند که تأمین زمین آنها به‌طور ویژه پیگیری می‌شود. از مجموع ۴۵ هزار هکتار زمین تأمین شده برای نهضت ملی مسکن ۵ هزار هکتار توسط دستگاه‌های دولتی تأمین شده است.»